

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

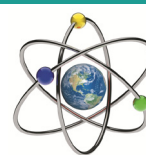
№10
2025

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 322 sahifa,
3-oktyabr, 2025-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F.O. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F.O. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – doctor of philosophy (PhD) in psychology

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

The Use of Innovative Pedagogical Technologies in the Development of Critical Thinking	16
Gulnar Atakhanova Orinbaevna	
Current Aspects of Designing and Implementing Extracurricular Educational Activities at the Primary General Education Level.....	20
Amankosova Dinara Gabitovna	
Maktabgacha ta'lim tizimida tarbiyachi shaxsiyati va kasbiy mahorati shakllanishining nazariy asoslari....	24
Axmadaliyeva Moxlaroy To'xtapolatovna	
Pedagogical Model and Stages of Teaching Subjects Through a Project-Based Approach	28
Bannayev Qosimjon	
Lotin tili va zamonaviy tibbiy terminologiya: tarixi, vazifasi va amaliy ahamiyati	31
Eshmurodova Shirin Oybekovna	
Motor alaliyaning nonutqiy simptomatikasi	34
Isayeva Mushtariy Alisher qizi	
Talabalar etnomadaniy kompetentligini rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari	38
Isomiddinov Asliddin Baxriddin o'g'li	
Texnologiya darslarida o'quvchilarning texnik savodxonligini robototexnika elementlari asosida rivojlantirish.....	41
Jabborova Umida	
Fizika fanini mutaxassislik fanlari integratsiyasi asosida o'qitishda bo'lajak muhandislarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari	45
Xayrullayev Asliddin Isatullayevich	
Talaba tomonidan mutaxassislik tilini o'zlashtirishda monologik nutqni o'rgatishning samarali usullari masalasi haqida.....	51
Karimov N. M.	
Zamonaviy pedagog kadrlar tayyorlashda kasbiy motiv va motivatsiyaning o'rni	54
Melikova Einora Shuxratovna	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini tayyorlashda pragmatik kompetensiyaning roli.....	58
Mustafayeva Nilufar Ulashovna	
O'quvchilarda iqtisodiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	62
Nishonova Dilafuz	
Computer-Based Formative Assessment: Advantages and Challenges in Teaching English to High School Students	66
Obidjonova Shokhista Bakhtiyorovna	
Metata'lim texnologiyalari asosida bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini tayyorlash tizimini takomillashtirish.....	70
O'rolboyeva Durdona Sayfiddin qizi	
Sun'iy intellekt asosidagi darslarning an'anaviy darslarga nisbatan samaradorligini qiyosiy tahlil qilish.....	73
Rasulev Bobirjan Atxamovich	
Pedagogik faoliyatda pedagogning kasbiy taraqqiyoti motivatsiyasining psixologik xususiyatlari	78
Rustamova Surayyo Shaxobiddinovna	
Innovatsion kompetentlik tushunchasi va uning ilmiy-pedagogik asoslari.....	84
Soliyev Eliyor Ravshan o'g'li	
Nutqida nuqsoni bo'lgan bolalar eshituv idrokini o'yinlar yordamida rivojlantirishning samarali usullari	88
Xalilova Shahnoza	
Zamonaviy ta'limda kommunikativ kompetensiyaning o'rni va ahamiyati.....	92
Yaqubova Nigoraxon Ibrohimjon qizi	
Soliq yuki – mamlakat soliq soliq tizimining asosiy mezonidir	97
Suyunov Otabek Shuxrat o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va takomillashtirish yo'llari	101
Ibodova Sarvinoz Sayfilloyevna	
Oliy ta'lim muassasalarida gospital pedagogika fanini o'qitishning dolzarb masalalari va uning uslubiy ta'minoti	106
Inogamova Dilfuza Rahmatullaevna	

Chizma geometriya va kompyuter grafikasi: an'anaviy fan va zamonaviy texnologiyaning uyg'unlashuvi .	111
Raximov A. M., Tairova N. S., Sabirova D. U., Xasanova S. T., Tashpulatov R. X.	
Геймификация в обучении английскому языку на начальном этапе обучения	114
Курбанова Назира Низомиддиновна	
Talabalarda tanqidiy va evristik fikrlashni shakllantirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	117
Adjiev Nayrullo Nazrulloevich	
Konstruktiv yondashuv asosida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish metodikasi.....	122
Amirullayeva Barno Abdulhaqovna	
Kimyo o'qitishda o'quvchilarning ijodiy faoliyatini shakllantirishning tajriba-sinov natijalari.....	126
Artiqov Maqsud Bahodirovich, Babanazarova Ayzada Omirbaevna	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarni bilingvist sifatida shakllantirishda til o'rganish ko'nikmalari va kompetentsiyalarining rivojlanishi	131
Axmadjonova Gulira'no Muxtorjon qizi	
Talabalarining ijtimoiy kompetensiyalarini shakllantirishda kooperativ ta'limning metodik yondashuvlari	135
Botiraliyeva Gulobar Mahamadismoil qizi	
Talabalarni intellektual faoliyatga tayyorlashda ijtimoiy sherikchilikning pedagogik va metodik asoslari	139
Dilbarjonov Avazbek Ravshanbek o'g'li	
Teacher-Centered and Child-Centered Methods in Early Childhood Education: Insights From Finland and Uzbekistan	143
Djaparova Gulnoza	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida "Metodik mahorat kuni" va "Metodik mahorat soati"ni tashkil etish	150
Do'stov Davron Zulhaydarovich	
Theoretical, Methodological, and Practical Factors of Differentiated Education	155
Ergash Shonazarovich Khasanov	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning intellektual qobiliyatini rivojlantirishda kognitiv yondoshuv	160
Gulbahor Xamidova	
Mustaqil ta'lim – mustahkam bilim.....	164
Halima Shukurova Sunatullayevna	
Integrating Google Classroom and Project-Based Learning for Enhanced Synchronous and Asynchronous Education.....	168
Inomkhojaeva Shodiyakhon Abdukodirkhoja qizi	
O'quvchilarning innovatsion fikrlash ko'nikmalarini takomillashtirishning nazariy asoslari.....	174
Mamadaliyev Axadjon G'aniboyevich	
Hududiy rivojlanishda innovatsion yondashuvlarni strategik boshqaruvga integratsiya qilish yo'llari.....	177
Mo'minov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
O'rta yoshdagi ayollarda harakat faoliyatini rivojlantirishda milliy o'yinlarning pedagogik ahamiyati	184
Mustafoev Sherali	
Pedagogical and Psychological Foundations of Developing Higher-Order Thinking Skills in Students.....	188
Nasimova Zarina Isomiddin kizi	
Pedagogik ijodkorlikning kasbiy professionallikda namoyon bo'lish xususiyatlari.....	193
Numonova Dildor Umurzoqovna	
Ko'zi oqiz boshlang'ich sinf o'quvchilarining kommunikativ kompetentsiyasini o'rganishning nazariy asoslari	196
Qarshiboyev Asliddin	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish masalalari.....	200
Qilichova Marxabo Xudayqulovna	
The Transformation of Existential Thought in British Literature: Iris Murdoch's Philosophical Humanism and the Reinterpretation of Freedom	204
Rahmonqulova Zarnigor Nasimjon qizi	
Sportchilarning elektron platformalardan foydalanishning metodik tahlili	209
Saydullayev Zafar Erkinovich	
Adabiy ta'limda estetik tarbiya	216
Sharipov Elmurod Sa'dulla o'g'li	
O'qituvchi-trenerning ko'p qirrali kasbiy-pedagogik funksiyalari	220
Sulaymonov Jaxongir Solijonovich	
Uzluksiz kasbiy rivojlanishda art-pedagogikaning o'qituvchilar hissiy farovonligiga ta'siri	223
Suvanova Kamola Raimqul qizi	

Raqamlashtirish muhitida umumta'lim maktablarida ta'lim sifatini oshirish	226
<i>Xamidova Komila Maxmudovna</i>	
Oliy ta'limda kvest texnologiyasi yordamida fizika fanining murakkab tushunchalarini o'zlashtirish samaradorligini oshirish metodikasi.....	231
<i>Yo'ichiyev Shaxriyor Xusanovich, O'rinboyeva Kumushoy Sultonbek qizi</i>	
Совершенствование профессиональных компетенций будущих инженеров на основе интегративного подхода	235
<i>Умарова Гулчехра Абитовна</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning aqliy qobiliyatining psixologik xususiyatlari	238
<i>Alanazarova Sholpan Artikbaevna, Artiqbaeva Miyassar Jumanazarovna</i>	
Biologiya ta'limida innovatsion metodlarni joriy etishda ta'lim menejmentining roli	241
<i>Allayorova Maloxat Normaxmat qizi</i>	
Integrating Innovative Technologies for the Enhancement of Speech and Communication Skills Among Learners With Intellectual Disabilities in Uzbekistan: Pedagogical Approaches and Developmental Outcomes	244
<i>Donisheva Gulruy Akhrorkulovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini o'quvchilar o'qish savodxonligini rivojlantirishga metodik jihatdan tayyorlash	247
<i>Doniyarov Mavlonbek Arabovich</i>	
Kimyoviy birikmalarda bog'lar sonini hisoblashning yangi matematik usullari	252
<i>Ergashev Vahob Ergashevich</i>	
Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining mantiqiy tafakkurini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	257
<i>G'aniyeva Maftuna Abduaziz qizi</i>	
Pedagogika oliy o'quv yurtlarida steam fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishning metodik asoslari	261
<i>Jamolova Sitara Muzaffar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish samaradorligi	264
<i>Mamadiyrov Jamol</i>	
Zamonaviy ta'lim jarayonida talabalar mustaqil faoliyatini rivojlantirishda pedagogik yondashuvlar	268
<i>Mamayusupova Nafisa Abdulatifovna</i>	
Para yengil atletikachilarda nayza uloqtirish texnikasini takomillashtirish uslubiyati	271
<i>Qiyomova Shohsanam Yarash qizi</i>	
Difficulties in Enhancing Communicativeness of Pre-Service English Teachers	275
<i>Kurbonova Maftuna Fakhriddinovna, Mirzayeva Gulshan Azamatovna</i>	
Principles of Teaching Basic Foreign Language Skills (EFL)	278
<i>Samandarova Gulsara Ismatilloevna</i>	
O'quvchilarning innovatsion ta'lim muhitida tayanch kompetensiyalarini shakllantirishning dolzarbligi	282
<i>Toshpulatova Farida Radjabovna</i>	
Корпоративная культура педагогов и внутренняя стабильность ДОО	286
<i>Буранова Шохноза Абдуразаковна</i>	
Развивать личностные качества учащихся на уроках географии	290
<i>Шадиева Нигора Шариповна</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida oliy ta'lim sifatini oshirishda innovatsion yondashuvlar	295
<i>Baytileuova Gulnaz Quralbay qizi</i>	
Yangi avlod pedagoglarini tayyorlash: kompetensiyalar va qadriyatlarining roli	298
<i>Ro'ziboyeva Ma'mura Abdunabiyevna</i>	
Astronomiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvdan foydalanib o'qitishning ta'lim tizimidagi o'rni	301
<i>Barakayeva Sarvinoz To'liqunovna</i>	
Alohida e'tiborga muhtoj bolalar bilan ishlashda yangi pedagogik texnologiyalarni qo'llash	305
<i>Usmonov Salohiddin Dushan o'g'li, Namozova Sevinch Asqar qizi</i>	
Ma'naviy-axloqiy sifatlarni tarbiyalashda pedagogik qadriyatlarining ustuvorligi	310
<i>Jumayeva Gulnara Tursunpulatovna</i>	
Talabalarni maktabgacha ta'lim tashkilotlarini maqsadli boshqarishga tayyorlashning nazariy asoslari	314
<i>Mahmudova Zulfiya Xomitovna</i>	
Pedagogical Methodology Improve Students' Professional Mobility in Acquisition of Specialty	319
<i>Khidirova Muhabbat Murodillayevna</i>	

Mamadiyrov Jamol
Oriental universiteti
“Uzluksiz ta’lim pedagogikasi”
kafedrası dotsenti

BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARINING MATEMATIK TAFAKKURINI RIVOJLANTIRISHDA DIDAKTIK O‘YINLAR VA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirish jarayonida didaktik o‘yinlar va interaktiv metodlardan foydalanishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilingan. Tadqiqot davomida “Matematik domino”, “Mozaika”, “Tez hisoblash” kabi o‘yinlar hamda “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Reklama” metodlari qo‘llanilib, ularning samaradorligi kuzatuv va qiyosiy tahlillar asosida aniqlangan. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, didaktik o‘yinlar va interaktiv metodlar o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, tezkor hisoblash va mantiqiy xulosalar chiqarish ko‘nikmalarini rivojlantiradi, shuningdek, matematikaga bo‘lgan qiziqishni sezilarli darajada oshiradi.

Kalit so‘zlar: matematik tafakkur, didaktik o‘yin, interaktiv metod, boshlang‘ich ta’lim, ijodiy fikrlash.

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical aspects of using didactic games and interactive methods in the development of primary school students' mathematical thinking. During the study, games such as “Mathematical Domino,” “Mosaic,” and “Quick Calculation,” as well as interactive methods like “Brainstorming,” “Cluster,” and “Advertisement,” were applied. The effectiveness of these approaches was identified through observations and comparative analysis. The findings indicate that didactic games and interactive methods foster students' independent thinking, quick calculation, and logical reasoning skills, while also significantly increasing their interest in mathematics.

Key words: mathematical thinking, didactic game, interactive method, primary education, creative thinking.

Аннотация: В данной статье рассмотрены теоретические и практические аспекты использования дидактических игр и интерактивных методов в процессе развития математического мышления младших школьников. В ходе исследования применялись такие игры, как “Математическое домино”, “Мозаика”, “Быстрый счёт”, а также методы “Мозговой штурм”, “Кластер”, “Реклама”. Эффективность их применения была выявлена на основе наблюдений и сравнительного анализа. Результаты исследования показывают, что игровые и интерактивные методы развивают у учащихся навыки самостоятельного мышления, быстрого счёта и логических выводов, а также значительно повышают интерес к математике.

Ключевые слова: математическое мышление, дидактическая игра, интерактивный метод, начальное образование, творческое мышление.

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonida ta’lim tizimi oldida yangi vazifalar paydo bo‘lmoqda. Ayniqsa, boshlang‘ich ta’lim jarayonida o‘quvchilarda mustaqil fikrlash, mantiqiy tafakkur va ijodiy yondashuvni shakllantirish muhim masalalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, matematika darslarini o‘qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalardan, xususan, didaktik o‘yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish dolzarb masaladir.

Xalqaro tajribada (Harvard, Stanford, Cambridge kabi yetakchi universitetlarning tadqiqotlarida) boshlang‘ich ta’lim jarayonida o‘yin asosidagi o‘qitish o‘quvchilarning bilim olish motivatsiyasini oshirishi, ularning ijodiy tafakkurini rivojlantirishi hamda mustahkam bilimlar shakllanishiga olib kelishi qayd etilgan ^[1–5].

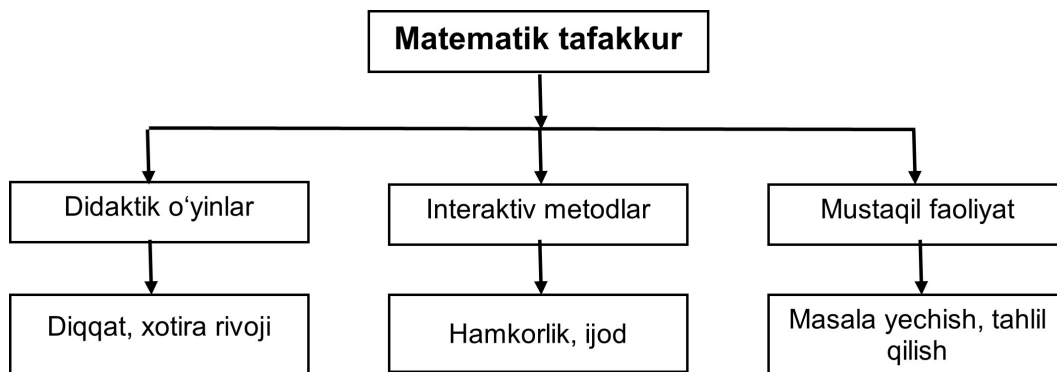
O‘zbekistonda ham so‘nggi yillarda ta’limni modernizatsiya qilish, ilg‘or xorijiy tajribani o‘rganish va milliy an‘analarga moslashtirish jarayonida interaktiv metodlardan keng foydalanish tendensiyasi kuchaymoqda. Shu bois ushbu maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o‘yinlar va interaktiv metodlarning ilmiy-nazariy hamda amaliy asoslari tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Matematik tafakkur tushunchasi

Matematik tafakkur – bu sonlar, shakllar, aloqalar va qonuniyatlar asosida mantiqiy xulosalar chiqarish qobiliyatidir. Psixolog olimlar J. Piaget va L.S. Vygotskiylarning tadqiqotlarida kichik yoshdagi bolalarning tafakkuri konkret predmetlar bilan ishlash jarayonida shakllanishi qayd etilgan. Ularning fikricha, bola amaliy faoliyat orqali abstrakt tushunchalarga o'tadi ^[4, 8].

Boshlang'ich sinf davri (7–10 yosh) bolalar tafakkuri rivojlanishida eng muhim davrlardan biridir. Bu bosqichda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlar orqali matematik tushunchalarni osonroq, qiziqarli va samarali tarzda o'zlashtirish mumkin.

Didaktik o'yinlarning ilmiy asoslari

Didaktik o'yin – bu o'qitishning o'yin shakliga asoslangan metod bo'lib, u bolalarda bilim olish jarayoniga qiziqish uyg'otadi. O'yinlar orqali:

- diqqat va xotira rivojlanadi;
- tez fikrlash ko'nikmasi shakllanadi;
- matematik bilimlar hayotiy misollar orqali mustahkamlanadi.

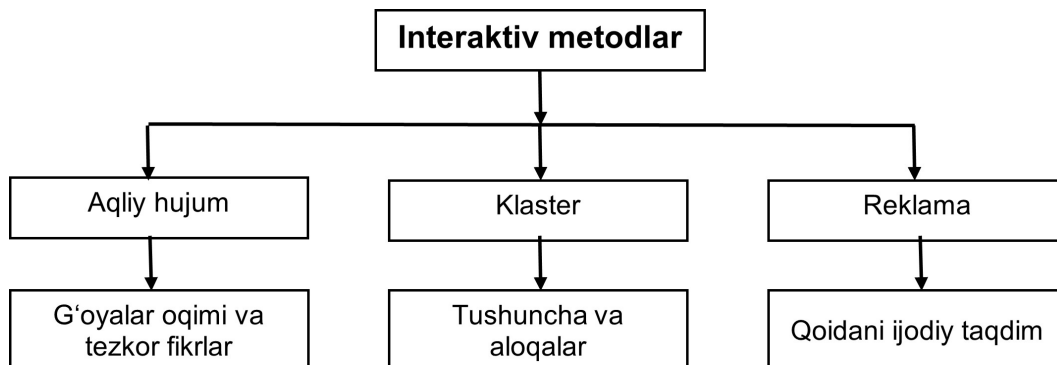
Masalan, “Matematik domino”, “Qaysi son katta?”, “Tezkor hisoblash” kabi o'yinlar kichik yoshdagi o'quvchilarda sonli ifodalar ustida ishlash ko'nikmasini rivojlantiradi ^[2–3].

Interaktiv metodlarning afzalliklari

Interaktiv metodlar – bu o'quvchilarning faolligini oshirish, darsda faol ishtirokini ta'minlashga qaratilgan usullar majmuasidir. Ularning afzalliklari quyidagilardan iborat:

- bilimlarni mustaqil izlash va tahlil qilishga yo'naltiradi;
- hamkorlikda ishlash ko'nikmasini rivojlantiradi;
- ijodiy tafakkurni shakllantiradi.

Boshlang'ich ta'limda keng qo'llaniladigan interaktiv metodlarga “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Reklama”, “Blits-so'rov”, “Zinama-zina” va boshqalar kiradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Didaktik o'yinlarning qo'llanishi

"Matematik domino" – o'quvchilar sonli kartochkalarni ketma-ketlik asosida joylashtiradi. Bu mashq ularning sonlarni tartibda qo'llash qobiliyatini oshiradi.

"Mozaika" – geometrik shakllar yordamida turli figuralar yasash orqali tasavvur va fazoviy tafakkur rivojlanadi.

"Tez hisoblash" – o'quvchilar qisqa vaqt ichida misollarni yechadilar. Bu o'yin tez fikrlash va diqqatni jamlashni rivojlantiradi.

Interaktiv metodlarning qo'llanishi

"Aqliy hujum" – muayyan masalani yechishda o'quvchilar o'z takliflarini bildiradilar va eng maqbul yechim tanlanadi.

"Klaster" – matematik tushunchalarni tarmoqlash orqali o'quvchilar ularning o'zaro bog'liqligini tushunadilar.

"Reklama" – o'quvchilar matematik tushuncha yoki qoida haqida ijodiy tarzda "reklama" tayyorlaydilar.

Tajriba natijalari

Boshlang'ich sinflarda o'tkazilgan kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki:

- didaktik o'yinlardan muntazam foydalanilgan sinflarda o'quvchilarning 78 foizi matematik topshiriqlarni tez va aniq bajarishga muvaffaq bo'lgan ^[6-7];
- interaktiv metodlar qo'llangan darslarda o'quvchilarning 65 foizi mustaqil fikr bildirgan bo'lsa, an'anaviy darslarda bu ko'rsatkich 32 foizni tashkil etgan;
- matematikaga qiziqish darajasi 2 oy davomida 40 foizdan 75 foizgacha oshgani kuzatilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'yin va interaktiv metodlarning samaradorligi shundaki, ular o'quvchilarni faqat bilim oluvchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida dars jarayoniga jalb qiladi. An'anaviy darslarda ko'proq tinglovchi bo'lgan bola, o'yin va interaktiv usullarda faol izlanishga o'tadi ^[9].

Qiyosiy tahlillar shuni ko'rsatadiki, interaktiv metodlar qo'llangan darslarda:

- o'quvchilarning diqqatini jamlash ko'rsatkichi 1,5 barobar yuqori;
- topshiriqlarni mustaqil bajarish qobiliyati ikki barobar kuchli;
- matematik tushunchalarni eslab qolish darajasi 30 % ga yuqori bo'lgan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining matematik tafakkurini rivojlantirishda didaktik o'yinlar va interaktiv metodlardan foydalanish yuqori samaradorlikka ega ekanligi kuzatildi. Shu bois quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

- har bir matematika darsida kamida bitta didaktik o'yin yoki interaktiv metoddan foydalanish;
- o'quvchilarning yosh xususiyatlariga mos, sodda va qiziqarli o'yinlardan foydalanish;
- o'qituvchilar uchun metodik qo'llanmalar va seminarlar tashkil etish;
- o'yin va interaktiv metodlar orqali o'quvchilarda mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mamadiyrov, J. (2025). Innovatsion yondoshuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarining fikrlash qobiliyatini rivojlantirishning amaliy jihatlari. Maktabgacha va maktab ta'limi jurnali, 3(7).
2. Mamadiyrov, J. (2025). Psychological opportunities for developing creative-practical skills in future primary school teachers. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15795767>. Journal of Contemporary World Studies, 3(4), 339–342.
3. Mamadiyrov, J. (2025). The role of information and communication technologies in developing the creative-practical activity skills of future primary school teachers. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15795846>. Journal of Contemporary World Studies, 3(4), 343–347.

4. Mamadiyrov, J. (2025). Practical aspects of developing primary school students' thinking skills based on an innovative approach. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15796093>. Journal of International Science Networks, 1(5), 174–178.
5. Mamadiyrov, J. (2025). Pedagogical possibilities of developing the creative-practical activity skills of future primary school teachers. <https://doi.org/10.5281/zenodo.15796174>. Journal of International Science Networks, 1(5), 179–182.
6. Baxodirovich, M. J., & Qizi, K. R. E. (2025). Ta'lim jarayonida interfaol uslublar va texnologiyalardan foydalanish. Tadqiqotlar, 63(3), 57–59.
7. Bakhodirovich, M. J. (2025). Modern directions of using pedagogical technologies in the education of students. Spanish Journal of Innovation and Integrity, 41, 397–400.
8. Baxodirovich, M. J. (2025). Ta'lim jarayonida interfaol uslublar va pedagogik texnologiyalardan foydalanish. Pedagogik islohotlar va ularning yechimlari, 12(2), 91–93.
9. Mamadiyrov, J., & Asqatbekova, G. (2025). Integration with information communication technology in organizing primary classes. Multidisciplinary Journal of Science and Technology, 5(1), 430–433.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2025. №10

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.